

**ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

[Όψεις ρατσισμού στη σύγχρονη κοινωνία]

[Παρασκευή Ξένου - Στρούζα¹]

---

¹ paraskevixenou@gmail.com

Περιεχόμενα

Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός Σεναρίου	3
Τίτλος Σεναρίου	3
Εκπαιδευτικό Πρόβλημα	3
Γενικό Πλαίσιο Μαθήματος.....	4
Εκπαιδευτικοί Στόχοι.....	4
Χαρακτηριστικά Εκπαιδευομένων	5
Ανάγκες Εκπαιδευομένων	6
Διδακτικό Μοντέλο	7
Καθορισμός Ρόλων.....	7
Υλικοτεχνική Υποδομή.....	8
Παρουσίαση Σεναρίου και Τεχνικών Αξιολόγησης της Επίδοσης των Μαθητών	8
Ανάλυση Φάσεων, Δραστηριοτήτων και Τεχνικών Αξιολόγησης της Επίδοσης των Μαθητών	9
Υπολογισμός Τελικού Βαθμού.....	14
Βιβλιογραφικές Αναφορές/Πηγές	14
Συνοδευτικό Υλικό.....	18
Φύλλα Αξιολόγησης.....	17
Φύλλα Εργασίας	19
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ/ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	27

Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός Σεναρίου

Τίτλος Σεναρίου

«Όψεις ρατσισμού στη σύγχρονη κοινωνία»

Εκπαιδευτικό Πρόβλημα

Ο ρατσισμός, ως συμπεριφορά, σήμερα εξαπλώνεται ραγδαία. Από την άλλη μεριά, ο σεβασμός, η αλληλεγγύη και η αποδοχή της διαφορετικότητας ως αρετές, σταδιακά παύουν να διδάσκονται από τους θεσμούς που είναι υπεύθυνοι για την κοινωνικοποίηση του ατόμου. Σύμφωνα με τους Lepore και Brown (1997), ερευνητές της κοινωνικής συμπεριφοράς του ατόμου

ο ρατσισμός δεν είναι μια κακιά συνήθεια που πρέπει να διακοπεί, αλλά αποτελεί ένα σύνολο αντιδράσεων ήδη χτισμένων πάνω σε κάποιο ρήγμα της προσωπικότητας, πατάει πάνω στα δικά μας κενά, τις δικές μας παραλείψεις κι απουσίες.

Ο σύγχρονος ρατσισμός εστιάζει στις πολιτιστικές και κοινωνικές διαφορές των «φυλών» και έχει μετατοπιστεί, ώστε πλέον μιλάμε για «ρατσισμό χωρίς φυλές». Πρόκειται, σύμφωνα με τη διατύπωση του Πιερ Αντρέ Ταγκιέφ (Pierre-André Taguieff, 1987,1990) για έναν «διαφοριστικό ρατσισμό»². Σύμφωνα με τον Ανδρέα Πανταζόπουλο (1993), ο ιδεότυπος του σημερινού νέου ρατσισμού, σε αντίθεση με τον παλιό βιολογικό ρατσισμό, μπορεί, να αναλυθεί από τη «φυλή» στην «κουλτούρα», β) από την «ανισότητα» στη «διαφορά», γ) σε «ετερόφιλες» [φιλία προς τον άλλο, τον ξένο] φόρμουλες («δικαίωμα στη διαφορά»), παρά σε «ετερόφοβες» [φόβος απέναντι στον ξένο], δ) μέσα από τη διατύπωση του «έμμεσου» ή «συμβολικού ρατσισμού».

Βασικός στόχος του σχολείου είναι η μετάδοση εσωτερικευμένων κοινωνικών λόγων που συμφωνούν και ενισχύουν τις εθνικές, πολιτισμικές και θρησκευτικές ταυτότητες (Foucault, 2004).

Είναι δυνατό οι μαθητές να μην αντιλαμβάνονται το εύρος της έννοιας του ρατσισμού και τις γενεσιουργές αιτίες του και να μένουν παγιδευμένοι στους όρους και τους χαρακτηρισμούς των μηνυμάτων που προσλαμβάνουν από διάφορες πηγές (οικογένεια, Μ.Μ.Ε.). Το ζήτημα του ρατσισμού σήμερα, περισσότερο επίκαιρο από ποτέ, αντιμετωπίζεται με τρόπο αποσπασματικό μέσα από το αναλυτικό πρόγραμμα, ώστε οι

---

²Εννοώντας «το ρατσισμό ο οποίος αντικαθιστά τις φυλές με τους πολιτισμούς και πρεσβεύει την ανάγκη της μη επιμειξίας τους».

μαθητές δεν είναι σε θέση να εμπλακούν σε διαδικασίες μάθησης τέτοιες που θα τους οδηγήσουν στην πληρέστερη κατανόηση του σύνθετου αυτού φαινομένου.

Το παρόν σενάριο επιχειρεί να ευαισθητοποιήσει και προβληματίσει τους μαθητές σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού, καθώς και να τους οδηγήσει στην κατανόηση των αιτίων δημιουργίας στερεοτύπων, προκαταλήψεων ή και ρατσιστικών συμπεριφορών κατά μεταναστών και προσφύγων, ομάδων από τις οποίες η σύγχρονη κοινωνία κατακλύζεται, «πολιτισμική εισβολή» (cultural invasion) (Freire, 2007). Μέσω βιωματικών τεχνικών μάθησης και της καλλιέργειας συναίσθησης είναι ευκολότερο να κατανοήσουν οι έφηβοι κάτι που αποτελεί βίωμα δικό τους, των συγγενών ή των συμπατριωτών τους. Έτσι, οι μαθητές είναι δυνατό να αναθεωρήσουν στερεότυπα, προκαταλήψεις, εχθρικές συμπεριφορές και στάσεις και να μάθουν να αποδέχονται τον «Άλλο».

Οι μαθητές σήμερα δε χρειάζονται απλά έναν πολιτισμικά προσδιορισμένο αλφαριθμητισμό, αλλά ένα διαπολιτισμικά προσδιορισμένο αλφαριθμητισμό (Cummins, 1999).

Γενικό Πλαίσιο Μαθήματος

Το παρόν διδακτικό σενάριο αξιοποιώντας τις Τ.Π.Ε. στο πλαίσιο του μαθήματος «Κοινωνιολογία» της Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου θα βασιστεί στη διερευνητική μέθοδο μάθησης (Inquiry Based Learning - IBL) και αφορά την ενότητα 10.2. «Προκατάληψη και Ρατσισμός», κυρίως την υποενότητα 10.2.1. «Στερεότυπα, Προκατάληψη, Ρατσισμός, Σοβινισμός».

Η συνολική διάρκειά του προβλέπεται να είναι τρεις διδακτικές ώρες.

Το γνωστικό-μεταγνωστικό και ψυχοπαιδαγωγικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο εντάσσεται το σενάριο είναι η ανακαλυπτική μάθηση, ο κοινωνικός εποικοδομισμός και ο κριτικός εποικοδομισμός και αναστοχασμός. Διερευνά όχι μόνο το «τι» αλλά κυρίως το «γιατί» συμβαίνει, προσπαθώντας να το κατανοήσει και να το διαχειριστεί. Δεδομένου ότι αφορά την πραγματική ζωή των μαθητών στο σχολείο (αυθεντική μάθηση) συνιστά μια μορφή χειραφετικής εκπαίδευσης.

Η προστιθέμενη αξία του παρόντος σεναρίου έγκειται, τέλος, αφενός στην αξιοποίηση εφαρμογών Τ.Π.Ε. μέσω δραστηριοτήτων διερευνητικής μάθησης, αφετέρου στο γεγονός ότι καθοδηγεί τον εκπαιδευτικό, εφαρμόζοντας συνδυασμό ποικίλων μοντέρνων τεχνικών αξιολόγησης, να αποτιμήσει με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια και πληρότητα την ατομική και ομαδική επίδοση των μαθητών του.

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Γνωστικοί

- Να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα, τη φαντασία και την κριτική σκέψη.

- Να διακρίνουν τον όρο «ρατσισμός» και τις κοινωνικές του εκφάνσεις.
- Να εντοπίζουν τις διάφορες όψεις του ρατσισμού.
- Να αναζητήσουν τα αίτια δημιουργίας στερεοτύπων, προκαταλήψεων και ρατσιστικών συμπεριφορών.
- Να προσεγγίζουν διαθεματικά (κοινωνικά, νομικά, λογοτεχνικά, μέσω της τέχνης και της σύγχρονης τεχνολογίας) το φαινόμενο του ρατσισμού.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι και οι ίδιοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν θύματα ρατσιστικών συμπεριφορών.

Δεξιότητες

- Να ασκηθούν στην ομαδοσυνεργατική, στη διεκπεραίωση ρόλων, στη διερεύνηση κοινωνικών φαινομένων.
- Να χρησιμοποιούν δημιουργικά τα μέσα σύγχρονης τεχνολογίας.
- Να εξοικειωθούν με ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης.
- Να εξασκηθούν στη χρήση των υπολογιστικών εργαλείων (πλοήγηση στο διαδίκτυο).
- Να αναπτύξουν αυτενέργεια και να μάθουν να οικοδομούν μόνοι τους τη γνώση.
- Να συνεργάζονται στο πλαίσιο της ομάδας.

Στάσεις

- Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση.
- Να ευαισθητοποιήσουν και να προβληματίσουν τους μαθητές σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού.
- Να ευαισθητοποιηθούν στις αξίες της ισότητας και της ανοχής/του σεβασμού του «Άλλου».
- Να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στη χρήση των Τ.Π.Ε. ως βασικό περιβάλλον οικοδόμησης της γνώσης στη μαθησιακή διαδικασία.
- Να διαμορφώσουν αντιλήψεις απόρριψης κι αντίδρασης απέναντι στις ρατσιστικές συμπεριφορές .
- Να αναθεωρήσουν στερεότυπα, προκαταλήψεις, εχθρικές συμπεριφορές και στάσεις και να μάθουν να αποδέχονται τον διαφορετικό «Άλλο».
- Να συναισθανθούν την ευθύνη απέναντι στον εαυτό και στο κοινωνικό σύνολο.

Χαρακτηριστικά Εκπαιδευομένων

Γνωστικά

Οι μαθητές έχουν τις απαραίτητες κοινωνικές γνώσεις, ήδη από την τρίτη τάξη του Γυμνασίου, που χρειάζονται για την εκπαιδευτική παρέμβαση. Επίσης έχουν πολύ καλή γνώση υπολογιστών (παρακολουθούν μαθήματα Τ.Π.Ε.) και είναι εξοικειωμένοι με τα

εργαλεία και τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται στο σενάριο. Ωστόσο, σε εξειδικευμένες ασκήσεις είναι δυνατό να καθοδηγηθούν από τον εκπαιδευτικό στην τάξη, με αντίστοιχη παράταση των διδακτικών ωρών.

Ψυχοκοινωνικά

Ο ρατσισμός ως φαινόμενο αφορά την καθημερινή ζωή των μαθητών σε όλα τα θεσμικά πλαίσια από τα οποία περνούν. Ωστόσο, ενδέχεται να φέρουν λανθασμένες αντιλήψεις, εξαιτίας των διαφορετικών πηγών πληροφόρησής τους και των παραπλανητικών και αλληλοσυγκρουόμενων μηνυμάτων που λαμβάνουν καθημερινά.

Δημογραφικά

Η συγκεκριμένη παρέμβαση αφορά μαθητές και των δύο φύλων, ηλικίας 17 ετών (αριθμός συμμετεχόντων μαθητών, 25).

Ανάγκες Εκπαιδευομένων

Ανάγκη Κοινωνικής Διερεύνησης και Ενσυναίσθησης: Οι μαθητές ασκούνται: Στην παρατήρηση, περιγραφή, ανάλυση και ερμηνεία του κοινωνικού φαινομένου με την παρουσίαση επίκαιρων γεγονότων από ταινίες, διαδίκτυο κ.λπ. (πολυτροπική επικοινωνία). Ικανοποιείται η περιέργεια σχετικά με τα κοινωνικά φαινόμενα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές καθημερινά στη ζωή τους και ευαισθητοποιούνται κοινωνικά για το κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ανάγκη Ενεργού Συμμετοχής, Επικοινωνίας & Συνεργασίας και Οικοδόμηση της Γνώσης μέσω και της Σύγχρονης Τεχνολογίας: Ενασχόληση με δραστηριότητες που ενισχύουν την επικοινωνία και την συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές. Με την επικοινωνία και το διάλογο υπάρχει καλλιεργείται κλίμα δημιουργίας, κατανόησης και συνεργασίας.

- Ενασχόληση με δραστηριότητες που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή των μαθητών και απαιτούν ενεργό συμμετοχή στην μαθησιακή πορεία και την αποκαλυπτική μάθηση (Bruner, 1985).
- Ο σύγχρονος μαθητής δεν είναι παθητικός δέκτης, αλλά δρων υποκείμενο που διαμορφώνει με τις πράξεις του τη γνωστική του πραγματικότητα με τη βοήθεια έμπειρου καθοδηγητή (Vygotsky, 1978), με απώτερο στόχο ο μαθητής να μαθαίνει πώς να μαθαίνει (μεταγνώση).
- Διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο του μαθήματος, με στόχο οι μαθητές να αποκτούν ικανότητες ομιλίας/έκφρασης, ακρόασης, διαλόγου, επιχειρηματολογίας, διαχείρισης και επίλυσης συγκρούσεων και ανάληψης ευθυνών.
- Συνεργατική μάθηση με υπολογιστή (αλληλεπίδραση).
- Ενθάρρυνση μαθητών να εκφραστούν και να εμπλακούν προσωπικά.

Ανάγκη Ικανοποίησης Διαθεματικής/Διεπιστημονικής Προσέγγισης: Τα κοινωνικά ζητήματα είναι ανάγκη να προσεγγίζονται ολιστικά (κοινωνιολογικά, νομικά, λογοτεχνικά, καλλιτεχνικά κ.ά.) με στόχο τη συνολική αντίληψη του αντικειμένου και της πραγματικότητας.

Ανάγκη Βιωματικής Προσέγγισης: Η διδασκαλία διεξάγεται βιωματικά με παιχνίδια ρόλων και μελέτη περιπτώσεων (case studies). Η μάθηση ενσωματώνεται σε ρεαλιστικά περιβάλλοντα και έτσι επέρχεται η εμπέδωση μέσω της κοινωνικής εμπειρίας.

Ανάγκη Έγκυρης και Αξιόπιστης Αξιολόγησης: Παροχή πλήρους και ακριβούς αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, είτε από τον εκπαιδευτικό, είτε από τους συνεκπαιδευόμενους.

Διδακτικό Μοντέλο

Στο παρόν σενάριο ακολουθήθηκε η διερευνητική μέθοδος η οποία εκτυλίσσεται σε έξι φάσεις: Έκθεση Προβληματισμού-Κοινητοποίηση Μαθητών, Συγκέντρωση Δεδομένων-Επεξεργασία Υλικού, Οργάνωση-Διατύπωση Συμπερασμάτων, Ανάλυση Ερευνητικής Διαδικασίας-Εφαρμογή, Αξιολόγηση και Ανακεφαλαίωση.

Καθορισμός Ρόλων

Ο ρόλος του **Εκπαιδευτικού** στην συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:

- Να δομήσει ένα τέτοιο εκπαιδευτικό περιβάλλον, ώστε να ενεργοποιήσει την προηγούμενη σχηματική γνώση των εκπαιδευομένων για να μπορέσουν να την αναδομήσουν και να την εμπλουτίσουν μέσα από το διάλογο και την αμοιβαία εμπλοκή τους.
- Να παρουσιάσει στους εκπαιδευόμενους τους στόχους προς επίτευξη και τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα από την παρούσα εκπαιδευτική παρέμβαση.
- Να αναζητήσει, να επιλέξει και να οργανώσει το υλικό.
- Να παρουσιάσει και να αναθέσει το υλικό στους εκπαιδευόμενους.
- Να κατανείμει τους εκπαιδευόμενους σε ομάδες.
- Να βοηθάει τους εκπαιδευόμενους σ' αυτή τη διαδικασία δίνοντάς τους καθοδήγηση για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων (procedural scaffolding).
- Να αξιολογήσει το παραγόμενο αποτέλεσμα.
- Να υποστηρίξει τους εκπαιδευόμενους σε τεχνικά, διαδικαστικά ή άλλης φύσεως προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.

Ο ρόλος των **Μαθητών** στην συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:

- Να είναι συνεπής στα καθήκοντα τους, συμμετέχοντας ενεργά σε όλα τα στάδια της εκπαιδευτικής παρέμβασης.
- Να μελετούν τα θέματα που ορίζει ο εκπαιδευτής.
- Να επικοινωνούν με τους υπόλοιπους συμμαθητές της ομάδας τους, να συζητούν ό,τι διάβασαν, να ακούν τις γνώμες των άλλων και να καταθέτουν τις απόψεις τους.
- Να κρατούν σημειώσεις, να καταγράφουν απορίες και ερωτήσεις.
- Να καταλήγουν σε συμπεράσματα λειτουργώντας συνεργατικά και αναλαμβάνουν τη συγγραφή των φύλλων εργασίας.
- Να λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία αξιολόγησης, μέσω της διαδικασίας αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Υλικοτεχνική Υποδομή

Hardware

Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

Software

- Εργαλεία Web 2.0. (Εργαλείο χαρτογράφησης Mindomo, Εργαλείο παρουσίασης Prezi, Εργαλείο αξιολόγησης Hot Potatoes, Εργαλεία χρονογραμμής Tiki-Toki, Εργαλεία ψηφιακών Κόμικς Toondoo, Εργαλεία για σύννεφα λέξεων Tagxedo, Wordle...
- Browser (Mozilla Firefox, Google Chrome, Internet Explorer)

Εργαστήριο Υπολογιστών

Projector

Πίνακας

Εκτυπωτής

Εικόνες

Βίντεο

Λογοτεχνικά Κείμενα

Νομικά Κείμενα

Φωτοτυπικό Μηχάνημα

Χαρτί, Στυλό

Παρουσίαση Σεναρίου και Τεχνικών Αξιολόγησης της Επίδοσης των Μαθητών

Το πρότυπο διδακτικό σενάριο αποτελείται από έξι διακριτές φάσεις και η υλοποίηση του ολοκληρώνεται σε 3 διδακτικές ώρες (δυνητικά τέσσερις).

Στη συνέχεια παρατίθενται αναλυτικά οι φάσεις ανάπτυξης και εφαρμογής του σεναρίου, καθώς επίσης και ο συνδυασμός των τεχνικών αξιολόγησης (π.χ. τεστ, ρουμπρικές αξιολόγησης, ετεροαξιολόγηση, φάκελος εργασιών, κ.λπ.) που αξιοποιήθηκαν από τον εκπαιδευτικό για την αποτίμηση της ατομικής και ομαδικής επίδοσης των μαθητών του.

Ανάλυση Φάσεων, Δραστηριοτήτων και Τεχνικών Αξιολόγησης της Επίδοσης των Μαθητών

1^η διδακτική ώρα

Πρώτη Φάση: Έκθεση Προβληματισμού-Κοινητοποίηση Μαθητών: Προτείνεται οι μαθητές να τοποθετηθούν σε ανοικτό κύκλο, χωρίς θρανία, για αποδοτικότερη ατμόσφαιρα στην τάξη (1').

Αφόρμηση: Ο εκπαιδευτικός προβάλλει ολιγόλεπτο βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=abGKUHtolw8> και θέτει το ερώτημα «πώς αντιλαμβάνεστε την έννοια του ρατσισμού»; προκειμένου να προβληματίσει και αφυπνίσει τους μαθητές (3'). Κατατίθενται απόψεις των μαθητών με αφορμή το φιλμ και τον προβληματισμό με σκοπό την πρόκληση καταιγισμού ιδεών μέσα από τις οποίες οι μαθητές καλούνται να δομήσουν έννοιες μέσα από κοινές δράσεις (Ματσαγγούρας, 2002). Ακολουθεί σχετική συζήτηση στην οποία ο εκπαιδευτικός, μαζί με τους μαθητές, ορίζει τι είναι «στερεότυπο», «προκατάληψη» και «ρατσισμός» και οι μαθητές καλούνται να συσχετίσουν τις τρεις έννοιες και να καταθέσουν τις σχετικές εμπειρίες τους (5'). Έτσι, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με το υπό διερεύνηση θέμα και βιωματικά αναμένεται να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον τους για τη συνέχεια της διαδικασίας με στόχο τον αναστοχασμό και την διερεύνηση.

Τεχνικές: καταιγισμός ιδεών, εισήγηση, παρατήρηση.

Δεύτερη Φάση: Συγκέντρωση Δεδομένων-Επεξεργασία Υλικού: Οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες των πέντε ατόμων. Πρώτα σχηματίζονται δυάδες και στη συνέχεια τετράδες-πεντάδες. Σε κάθε ομάδα ορίζονται: α) Δημοσιογράφος (σύνδεσμος με τον εκπαιδευτικό), β) Πρόεδρος (συντονιστής της ομάδας), γ) Γραμματέας (κρατά σημειώσεις), δ) Εκπρόσωπος (αυτός που ανακοινώνει) ε) Χειριστής Η/Υ-Χρονομέτρης (2').

Δραστηριότητα 1: Στο εργαστήριο πληροφορικής, κάθε ομάδα καλείται να μεταβεί σε συγκεκριμένο ιστότοπο, προκειμένου να διερευνήσει: «πώς κατασκευάζονται τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις και ο ρατσισμός». Έτσι: α) η ομάδα Α επισκέπτεται τον ιστότοπο: <http://antikleidi.com/2013/09/26/how-racism/>, η ομάδα Β τον ιστότοπο: <http://antikleidi.com/2013/08/01/jane-elliott/>, η ομάδα Γ τον ιστότοπο:

<http://antikleidi.com/2012/11/28/education-for-death/> η ομάδα Δ τον ιστότοπο: <http://www.unhcr.gr/1againstracism/erevna-i-anthropi-sischetizoun-to-epipedo-morfosis-me-tin-apochrosi-tou-dermatos/> και η ομάδα Ε τον ιστότοπο:

<http://antikleidi.com/2012/07/20/european-racism/> (**Φύλλο Αξιολόγησης 3α**) (15'). Οι μαθητές, στο πλαίσιο της ομάδας, μοιράζονται τις εργασίες που ο καθένας θα κάνει (χειρισμό Η/Υ, καταγραφή στοιχείων προς επεξεργασία, παρουσίαση κ.λπ.). Στη συνέχεια συγκεντρώνουν τις πληροφορίες και τις παρουσιάζουν στην ολομέλεια (10').

Παρέχεται στους μαθητές το **Φύλλο Εργασίας 1 - Φύλλο Αξιολόγησης 2**. Οι ομάδες καλούνται διαδοχικά να παρουσιάσουν σύντομα σε ποιο είδος ρατσισμού αναφέρονται τα κείμενα που τους έχουν δοθεί, απαντώντας παράλληλα στις αντίστοιχες ερωτήσεις που τα συνοδεύουν. Ο εκπαιδευτικός καταγράφει στον πίνακα τα είδη και έτσι η ολομέλεια αποκτά μια γενική εικόνα της ποικιλίας των υποθεμάτων της ενότητας που θα προσεγγιστούν με πολυτροπικό και σύγχρονο τρόπο στις παρουσιάσεις στο επόμενο δίωρο (5'). (**Φύλλο Εργασίας 2 -για το σπίτι- Φύλλο Αξιολόγησης 2**).

Τεχνικές: ομαδοσυνεργασία, ανάθεση και άσκηση ρόλων, μελέτη περίπτωσης, παρατήρηση.

Οι παραπάνω δράσεις στοχεύουν στο να αποτελέσουν αφορμή για προβληματισμό και γόνιμη συζήτηση σχετικά με το ρατσιστικό φαινόμενο, τις γενεσιουργές αιτίες του. Περαιτέρω, η προσέγγιση των θεμάτων με ομαδοσυνεργασία, η εφαρμογή Τ.Π.Ε. και οι πολυτροπικές τεχνικές (Κουκουνάρας-Λιάγκης, 2010) διευρύνει τα όρια της προσωπικής εμπειρίας και ευαισθησίας των μαθητών και τους καθιστά ικανούς να αξιοποιούν ενεργητικά τη γνώση, να μοιράζονται, να συνεργάζονται, να αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στο πλαίσιο της ομάδας, να παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής και να διαμορφώνουν υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις. Η εφαρμογή καταγιγισμού ιδεών, η ομαδοσυνεργασία και η εφαρμογή Τ.Π.Ε., επιπλέον, αποτελούν καινοτόμες τεχνικές που αξιοποιούν με δημιουργικό τρόπο τη διερεύνηση της πληροφορίας από το διαδίκτυο και ταυτόχρονα κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον για περαιτέρω διερεύνηση του ζητήματος.

2^η διδακτική ώρα

Οι μαθητές παρουσιάζουν στην ολομέλεια, μέσω των εκπροσώπων τους, τις καινοτόμες δημιουργικές δράσεις που ανέλαβαν να φέρουν σε πέρας την πρώτη διδακτική ώρα, ώστε να συνδεθούν οι δράσεις και τα νοήματα της πρώτης με τα αντίστοιχα της δεύτερης διδακτικής ώρας (10'). Η δράσεις αυτές έχουν σκοπό να εμπλέξουν δημιουργικά-βιωματικά και διαθεματικά τους μαθητές στο υπό εξέταση θέμα.

Δραστηριότητα 1: Σε δεύτερο επίπεδο ανάλυσης οι μαθητές, ανά ομάδες, καλούνται να διερευνήσουν «το θεσμικό πλαίσιο των δικαιωμάτων» και μέσα από αυτό «τα δικαιώματα που παραβιάζει ο ρατσισμός», μελετώντας περιπτώσεις, μέσω των ιστοσελίδων:

(ομάδα Α) <http://inconue.wordpress.com/2009/07/09/egyptian-woman-killed-in-german-court-for-being-veiled/>,

(ομάδα Β) <http://www.enikos.gr/data/files/7bf5019751b7f85db74f1d0c047dbf36.pdf>,

(ομάδα Γ) [Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ](#), (ομάδα Δ)

http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=33

και (ομάδα Ε) <http://www.efsyn.gr/?p=4515> (Φύλλο Αξιολόγησης 3β) (12'). Παράλληλα, οι μαθητές, όπως έχουν σχηματιστεί σε ομάδες, καλούνται να μελετήσουν βίντεο που αφορούν δικαιώματα (Φύλλο Εργασίας 3 – Φύλλο Αξιολόγησης 2) (12'). Προτείνεται **Φύλλο Εργασίας 4 -εργασία για το σπίτι- Φύλλο Αξιολόγησης 2**, την οποία προετοιμάζουν οι μαθητές, προκειμένου να την παρουσιάσουν την επόμενη ώρα.

Οι δράσεις αυτές έχουν σκοπό να εμβαθύνουν, διερευνώντας, οι μαθητές στο ζήτημα του ρατσισμού και των δικαιωμάτων που, ως διάκριση, ενδεχομένως, παραβιάζει.

Τεχνικές: ομαδοσυνεργασία, μελέτη περίπτωσης, παρατήρηση.

Τρίτη Φάση: Οργάνωση-Διατύπωση Συμπερασμάτων

Στη φάση αυτή οι μαθητές οργανώνουν τα δεδομένα, αναφέρουν τις δικές τους ερμηνείες και επεξηγήσεις. Εντοπίζουν λάθη και αδυναμίες τους και διατυπώνουν θέσεις και κανόνες, προκειμένου μελλοντικά να αναλάβουν αντιρατσιστικές πρωτοβουλίες εντός και εκτός πλαισίου του σχολείου.

Τέλος, οι μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, σε εμπέδωση της ύλης και εντρυφώντας στη σύγχρονη τεχνολογία συμπληρώνουν το **Φύλλο Αξιολόγησης 1** (10').

Τεχνικές: προσωμοίωση, αυτοαξιολόγηση.

3^η διδακτική ώρα

Τέταρτη Φάση: Ανάλυση Ερευνητικής Διαδικασίας- Εφαρμογή

Στη φάση αυτή οι μαθητές παρουσιάζουν τις δημιουργίες που κλήθηκαν να ολοκληρώσουν την προηγούμενη ώρα στο σπίτι τους (15').

Δραστηριότητα 1: Σε ένα τρίτο επίπεδο ανάλυσης, ο εκπαιδευτικός, προκειμένου οι μαθητές να προσεγγίσουν βιωματικά, μέσα από την άσκηση ρόλων, το ζήτημα του ρατσισμού στο σχολείο, καλεί τους μαθητές να συνθέσουν νέες ομάδες αναλαμβάνοντας συμπληρωματικούς, της πρώτης διδακτικής ώρας, ρόλους, ως εξής: Ομάδα Α' (καθηγητές), ομάδα Β' (μαθητές), ομάδα Γ' (διεθντές-υποδιεθντές), ομάδα Δ' (εκπρόσωποι των

μαθητών στα μαθητικά συμβούλια) και ομάδα Ε' (Κοινωνιολόγοι-επιστήμονες ή μια άλλη ομάδα εκτός σχολείου). Παρέχονται στην ομάδα Α' (καθηγητές) ο Κανονισμός Σχολείου και την Υ.Α. περί των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των εκαιδευτικών (Κεφάλαιο Ε), στην ομάδα Β' (μαθητές) ο Κανονισμός του Σχολείου, στην ομάδα Γ' (διευθυντές-υποδιευθυντές) όλα τα παραπάνω (Καθηκοντολόγιο Κεφάλαιο Δ), στην ομάδα Δ' (εκπρόσωποι μαθητών) ο Κανονισμός Μαθητικών Κοινοτήτων, Υ.Α. 4247/90, άρθρο 10 και στην ομάδα Ε' (Κοινωνιολόγοι-επιστήμονες) το σχολικό βιβλίο (Κεφ. 10, υποενότητα 10.2.1.) (2') (Ματσαγγούρας, 2008, Κασιμάτη, κ. συν. 2003).

Δραστηριότητα 2: Α) Όλες οι ομάδες συζητούν και καταγράφουν από κοινού: α) «τα ρατσιστικά φαινόμενα που έχει να αντιμετωπίσει σήμερα το σύγχρονο σχολείο», β) «αιτίες και τρόπους αντιμετώπισής τους» (5'). **Β)** Καταρτίζεται κατάλογος ζητημάτων που χρήζουν αντιμετώπισης από όλους τους εμπλεκόμενους και καταλύγουν σε ένα το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα (2').

Δραστηριότητα 3: Έστω, ότι έχει προκύψει «ζήτημα ρατσιστικής συμπεριφοράς σε μαθητή». Οι διάφορες ομάδες καλούνται να τοποθετηθούν απέναντι στο πρόβλημα, με βάση τους ρόλους που τους έχουν ανατεθεί και τα όσα έμαθαν, συζητώντας το πρόβλημα και παίρνοντας θέση απέναντί του, προτείνοντας τρόπους αντιμετώπισης. Ακολουθεί συζήτηση-επιχειρηματολογία (debate) στην ολομέλεια και οι μαθητές αποφαινόνται (15').

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού, καθ' όλη τη διάρκεια, είναι συμβουλευτικός-υποστηρικτικός.

Η παραπάνω διαδικασία εξοικιώνει τους μαθητές με θεσμικές συλλογικές διαδικασίες (ομάδες, θέσεις, δικαιώματα, υποχρεώσεις, κανόνες) δημοκρατικού χαρακτήρα, όπου μέσα από διακριτούς, σαφείς και καθορισμένους ρόλους, οδηγούν στην πορεία της ζωής τους τα άτομα σε ατομικές και συλλογικές ευθύνες και αποφάσεις με στόχο τη βελτίωση της (κοινωνικοποίηση). Επιπλέον, οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλους σε ομαδικό επίπεδο, προκειμένου να βιώσουν καλύτερα τις κοινωνικές διαδικασίες και να τις αντιληφθούν ως μέλη της ευρύτερης κοινωνίας, τα οποία με τις παρεμβάσεις τους τις διαμορφώνουν.

Τεχνικές: δραματοποίηση, προσωμοίωση, παιχνίδι ρόλων, παρατήρηση, διάλογος (debate).

Έκτη Φάση: Ανακεφαλαίωση-Αναστοχασμός-Επέκταση: Το μάθημα κλείνει με τους μαθητές σε κύκλο, με μία μικρή ανακεφαλαίωση από τον εκπαιδευτικό και ένα αναστοχασμό από όλους. Οι μαθητές προσέγγισαν την έννοια του ρατσισμού ως πρόβλημα που εμποδίζει την πρόοδο και την ομαλότητα της κοινωνίας. Ο ρατσισμός είναι μια στάση/συμπεριφορά απόρριψης, την οποία μπορεί να βιώσουμε όλοι μας, για κάποιον λόγο, που πιθανότατα να είναι άλλος από αυτούς που παρουσιάζουν τα κείμενα που μελετήθηκαν. Γιατί ο ρατσισμός έχει πολλά πρόσωπα.

Η συζήτηση ολοκληρώνεται με τους μαθητές να προβληματίζονται, ως ολομέλεια, σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετώπισαν, αλλά και τα οφέλη που αποκόμισαν κατά τη διδασκαλία (**Φύλλο Αξιολόγησης 4**). Με τη βοήθεια και του εκπαιδευτικού οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι στο φαινόμενο του ρατσισμού εμπλέκονται πολλοί παράγοντες, θεσμικοί και εξωθεσμικοί και κάθε φορά πρέπει να διερευνούμε και να προτάσσουμε τη δική μας συμβολή.

Στο πνεύμα αυτό, προτείνεται στο πλαίσιο που τους παρέχει ο Κανονισμός Μαθητικών Κοινοτήτων (**Δραστηριότητα**) την επόμενη φορά να αναληφθούν πρωτοβουλίες από τους ίδιους τους μαθητές, αξιοποιώντας τη σύγχρονη τεχνολογία (εικόνες, βίντεο, παρουσίαση-power point, wiki), προτείνοντας τρόπους ενημέρωσης των συμμαθητών τους για το φαινόμενο. Προηγουμένως, καλό είναι, οι μαθητές να διερευνήσουν, αφού καταρτίσουν ερωτηματολόγιο με τη βοήθεια του καθηγητή τους, τις εμπειρίες των συμμαθητών τους σχετικά με ρατσιστικά φαινόμενα που έχουν πέσει στην αντίληψή τους (1').

Η παραπάνω δράση έχει σκοπό να μυήσει τους μαθητές στα κοινωνικά ζητήματα οδηγώντας τους μεθοδικά από τη θεωρία στην πράξη καθιστώντας τους ενεργά εμπλεκόμενους πολίτες και όχι απλά παρατηρητές.

Κλείνει το διδακτικό τρίωρο προσέγγισης του ρατσισμού, ως κοινωνικού φαινομένου, μέσα από δράσεις που σκοπό έχουν να αντιληφθούν οι μαθητές ότι τα ζητήματα που τυχόν ανακύπτουν στην κοινωνία είναι σύνθετα. Οι μαθητές μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν καταστάσεις μέσα από την ενεργό εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, συνειδητοποιώντας το ρόλο και τη δική τους ευθύνη.

Τέλος, οι μαθητές εκφράζουν σκέψεις και συναισθήματα σχετικά με το θέμα, αλλά και με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, τα οποία ο εκπαιδευτικός οφείλει να αξιολογήσει (1').

Τεχνικές: αυτοαξιολόγηση, ετεροαξιολόγηση.

Υπολογισμός Τελικού Βαθμού

Η τελική βαθμολογία κάθε μαθητή προκύπτει από συνεκτίμηση της επίδοσης και της συμμετοχής του σε όλες τις δραστηριότητες και τα φύλλα εργασίας, καθώς και από τον ατομικό του φάκελο (portfolio), ώστε να αξιολογηθεί η συνολική εικόνα του.

Βιβλιογραφικές Αναφορές/Πηγές

Ελληνική

Αλαχούζου, Κ. (2013). *Απαρτχάιντ: ο ρατσισμός που έγινε νόμος*. Πηγή:

<http://tvxs.gr/news/%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%82/%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%81%CF%84%CF%87%CE%AC%CE%B9%CE%BD%CF%84-%CE%BF-%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%AD%CE%B3%CE%B9%CE%BD%CE%B5-%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Αργυρός, Δ. (2005). *Άτομα με ειδικές ανάγκες και κοινωνικός ρατσισμός*. (Πηγή: http://argird.blogspot.gr/2007/09/blog-post_2797.html [προσπελάστηκε 10/1/2013].

BBC, (2012). BBC: Στηλιτεύει την απουσία τζαμιού στην Αθήνα. *Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ε.Ε. χωρίς λατρευτικό χώρο για μουσουλμάνους*. (Πηγή: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=490643> [προσπελάστηκε στις 10/1/2013.

Cummins J. (1999). *Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση: Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας*, Επιμ. Ε. Σκούρτου, Μτφ. Σ. Αργύρη. Αθήνα: Gutenberg.

Γιαλκέτσης, Θ. (2012). *Οι φονικές ταυτότητες*. Άρθρο στην Εφημερίδα των Συντακτών. Πηγή: <http://www.efsyn.gr/?p=4515> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Εγγονόπουλος, Ν. (1978). *Στην Κοιλιάδα με τους Ροδώνες*. [προσπελάστηκε από τον ιστότοπο: <http://poihtiko-ksespasma.blogspot.gr/2013/07/blog-post.html> στις 24-1-2014].

Ελληνικό Αρχείο. *Οι Έλληνες μετανάστες στην Αμερική*. Πηγή: <http://www.ellinikoarxeio.com/2010/04/greek-american-immigrants.html#ixzz1xV6Sqmmk> [προσπελάστηκε 24-1-2014].

Κασιμάτη, Ρ., Γεωργούλας, Σ., Παπαϊωάννου, Μ. Πράνταλος, Ι. (2013). *Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου*. Βιβλίο Μαθητή. Αθήνα: ΙΤΥΕ.

Κασιμάτη, Ρ., Γεωργούλας, Σ., Παπαϊωάννου, Μ. Πράνταλος, Ι. (2013). *Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου*. Τετράδιο Εργασίας και Έρευνας του Μαθητή. Αθήνα: ΙΤΥΕ.

- Κασιμάτη, Ρ., Γεωργούλας, Σ., Παπαϊωάννου, Μ. Πράνταλος, Ι. (2013). *Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου*. Βιβλίο Καθηγητή. Αθήνα: ΙΤΥΕ.
- Κουκουνάρας-Λιάγκης, Μ. (2010). *Εκπαιδευτικοί εν δράσει, νέα πολυτροπική διδακτική*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Κούλογλου, Σ. Ρεπορτάζ Χωρίς Σύνορα.
- Βίντεο: <http://www.youtube.com/watch?v=vdAxRjiSmk4>. Βρωμοέλληνες (Μέρος 1^ο).
- Βίντεο: <http://www.youtube.com/watch?v=veZqSvNOYri&feature=related>. Βρωμοέλληνες (Μέρος 2^ο).
- Βίντεο: http://www.youtube.com/watch?v=FGUipTg_X3A&feature=related. Βρωμοέλληνες (Μέρος 3^ο).
- Βίντεο: <http://www.youtube.com/watch?v=JznM9yyQPIY&feature=related>. Βρωμοέλληνες (Μέρος 4^ο).
- Βίντεο: <http://www.youtube.com/watch?v=W79CeT4ZyXY&feature=related>. Βρωμοέλληνες (Μέρος 5^ο).
- Λέβι, Π. (2009). *Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος*. Αθήνα: Άγρα.
- Λιμνιωτάκη, Δ. (2013). *Πώς κατασκευάζεται ο ρατσισμός*. Άρθρο. Πηγή: <http://antikleidi.com/2013/09/26/how-racism/> (Προσπελάστηκε 24-1-2014).
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σπετσιώτη, Ν. (2011). Αντιρατσιστικό φιλμ από την ταινία: JAFAR. <https://www.youtube.com/watch?v=abGKUHtolw8>.
- Taguieff, P.A. (1998). *Ο ρατσισμός: Μια ανάπτυξη για κατανόηση, μια μελέτη για στοχασμό*. Αθήνα: Τραυλός.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ./Υ.Α. 99624/Γ2/17-9-2003. *Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος "Κοινωνιολογία" Γ' Ενιαίου Λυκείου Γενικής Παιδείας*.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ./Υ.Α. 4247/90 (Φ.Ε.Κ. 722, τ. Β' /19-11-1990). *Κανονισμός Λειτουργίας Μαθητικών Κοινοτήτων*. http://www.gymkallampel.gr/wp-content/uploads/2010/10/fek_722_1990.pdf.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ./Υ.Α. /Φ.353.1./324/105657/Δ1 (Φ.Ε.Κ. 1340/16-10-2002, τ. Β') *Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και των υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων*. Κεφάλαια Δ, Ε. <http://edu.klimaka.gr/arxeio/nomothesia-fek/fek-1340-2002-kathikonta-armodiotites-stelexwn-ekpaideysis-klimaka.pdf>.

Η οικουμενική διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πηγή: http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=33 [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ε.Ε. Πηγή: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/0003fbe4e5/%CE%A7%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%98%CE%B5%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CF%89%CE%B4%CF%8E%CE%BD%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%95%CE%95.html> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Συνήγορος του Πολίτη (2013). *Ειδική Έκθεση (Νόμος 3094/2003) «Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις. Το Φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπιση του»*. Αθήνα.

Πώς δημιουργείται ένας Ναζί (1943) - Εξαιρετικό αντιναζιστικό cartoon από τον Walt Disney. Πηγή: <http://antikleidi.com/2012/11/28/education-for-death/> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Έρευνα: Οι άνθρωποι συσχετίζουν το επίπεδο μόρφωσης με την απόχρωση του δέρματος. Πηγή: <http://www.unhcr.gr/1againstracism/erevna-i-anthropi-sischetizoun-to-epipedo-morfosis-me-tin-apochrosi-tou-dermatos/> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Τα ρατσιστικά στερεότυπα της Δυτικής Ευρώπης. Πηγή: <http://antikleidi.com/2012/07/20/european-racism/> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Το πείραμα της Jane Elliot. Πηγή: <http://antikleidi.com/2013/08/01/jane-elliott/> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Η μαντήλα του θανάτου. Πηγή: <http://inconue.wordpress.com/2009/07/09/egyptian-woman-killed-in-german-court-for-being-veiled/> [προσπελάστηκε 25-1-2014].

Ύπατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες. Για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. (Πηγή: <http://www.unhcr.gr/1againstracism/>).

Unhcr (2013). Για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. <http://www.unhcr.gr/1againstracism/%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%87%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%84%CE%B5%CF%81/> [προσπελάστηκε 24-1-2014].

Βίντεο δικαιωμάτων:

- Ενωμένοι: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights.html>
- Είμαστε όλοι γεννημένοι ελεύθεροι και ίσοι: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/born-free-and-equal.html>
- Όχι στη σκλαβιά: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/no-slavery.html>
- Το δικαίωμα στη ζωή: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/right-to-life.html>
- Μην κάνεις διακρίσεις: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/do-not-discriminate.html>

Φωτογραφίες για το ρατσισμό. Πηγή:
<http://www.deviantart.com/?qh=&section=&q=art+against+racism&offset=0>.

Δώδεκα καλλιτέχνες σκιτσάρουν για το ρατσισμό Πηγή:
<http://antikleidi.com/2013/05/30/12antiratsistcomic/>.

Βίντεο. Μπαλόνια ρατσισμού. Πηγή:
<http://www.youtube.com/watch?v=IQyPGZsUmkc&feature=youtu.be>
[προσπελάστηκε 24-1-2014].

Οι χρησιμοποιούμενες εικόνες βρίσκονται δημοσιευμένες στο Google στη λέξη ρατσισμός.

Ξενόγλωσση

Bruner, J.S. (1985). The Role of Interaction Formats in Language Acquisition. In J.P. Forgas (Ed.), *Language and social situations*, (pp. 31-46). New York: Springer-Verlag.

Foucault, M. (2004). *Sécurité, territoire, population. Cours au Collège de France (1977-78)*, Paris: Gallimard/Seuil.

Freire, P. (2007). *Pedagogy of the Oppressed*. New York: Continuum.

Lepore, L. & Brown, R. (1997). Category and stereotype activation: Is prejudice inevitable. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72 (2).

Taguieff, P.A. (1990). *La force du prejuge. Essai sur le racisme et ses doubles*. Gallimard, coll. Tell., (πρώτη έκδοση La Decouverte, 1987). μτφ. Ανδρέας Πανταζόπουλος. (Περιοδικό *Πολίτης* (122) Απρίλιος-Ιούνιος 1993). Ανάκτηση από τον ιστότοπο: <http://www.scribd.com/doc/155079357/%CE%A1%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>.

Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. M. Cole (Ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Συνοδευτικό Υλικό

Πέραν όσων αναφέρονται (φύλλα εργασίας, φύλλα αξιολόγησης, επεκτάσεις και προτάσεις) στο παρόν,

- Rubric αξιολόγησης της ομάδας για κάθε φύλλο εργασίας
- Κλείδες αξιολόγησης της ομάδας σε κάθε δραστηριότητα
- Κλείδα αξιολόγησης της διαδικασίας

Φύλλα Αξιολόγησης

Φύλλο Αξιολόγησης 1

Αφού μεταβείτε στην ιστοσελίδα του mindomo: <http://www.mindomo.com/mindmap/0e0ece0f3559468dabd469ec02d7a8fa> καλείστε να συμπληρώσετε τον εννοιολογικό χάρτη με τον ορισμό, τα είδη του ρατσισμού και τα πρόσωπα που αφορούν, καθώς και με τα δομικά του στοιχεία. Μπορείτε να προσθέσετε εικόνες που θα βρείτε από το διαδίκτυο ή να γράψετε σχόλια. Στη συνέχεια οφείλετε να δημοσιοποιήσετε την δημιουργία σας στο wiki: <http://comped-eppaik.wikispaces.com> και να την σχολιάσετε. Με το παραπάνω φύλλο οι μαθητές αξιολογούνται, αυτοαξιολογούνται και ετεροαξιολογούνται ως προς την εμπέδωση της γνώσης και τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας.

Φύλλο Αξιολόγησης 2

Με το φύλλο αξιολόγησης της ομάδας, οι μαθητές αξιολογούνται με ολιστική ρουμπρίκα για κάθε φύλλο εργασίας.

Φύλλο Αξιολόγησης 3 α,β

Με το φύλλο αξιολόγησης της ομάδας αξιολογείται με κλείδα παρατήρησης η ομαδική εργασία σε κάθε δραστηριότητα.

Φύλλο Αξιολόγησης 4

Με το φύλλο αξιολόγησης διαδικασίας (κλείδα) οι μαθητές καλούνται να αποτιμήσουν τα οφέλη από τη διδακτική προσέγγιση συνολικά.

Διαμορφωτική Αξιολόγηση

Κατά τη μαθησιακή διαδικασία πραγματοποιούνται αρκετές δράσεις που ενέχουν μία αναστοχαστική διεργασία. Γι' αυτό χρειάζεται συνεχής έλεγχος και στοχευμένη διαχείριση της μάθησης από τον εκπαιδευτικό, προκειμένου ο ίδιος και το μάθημα να είναι αποτελεσματικό. Η τήρηση των χρόνων, η αναστοχαστική και ανατροφοδοτική ατμόσφαιρα που δημιουργείται σε κάθε δραστηριότητα αλλά και η συνεργασία στις ομάδες βοηθούν στη διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση του μαθήματος και των μαθητών.

Τελική Αξιολόγηση

Όλα όσα σχεδιάστηκαν παραπάνω μπορούν να διαφοροποιηθούν με τη βοήθεια και των μαθητών ή και να τροποποιηθούν εξ ολοκλήρου. Το θέμα είναι ευρύ και πολύ σημαντικό για τους μαθητές, που ενδεχομένως, το βιώνουν. Είναι δυνατό να συνδιαμορφωθεί μια άλλη πλοκή, μέσα από εποικοδομητική συζήτηση με τους μαθητές, ανάλογα με τις επιδιώξεις, τα εργαλεία που είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν, τις ικανότητες και ταλέντα, τη διάθεσή τους και το χρόνο τους.

Φύλλα Εργασίας

Τα φύλλα Εργασίας είναι ταυτόχρονα και φύλλα αξιολόγησης. Επίσης, μπορούν να οριστούν ως φύλλα εργασίας και οι προτεινόμενες δραστηριότητες.

Φύλλο εργασίας 1

Η ομάδα Α μελετά το κείμενο και απαντά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

«Απαρτχάιντ:

ο ρατσισμός που έγινε νόμος»

Της Καλλιόπης Αλαχούζου

[...] Το 1960, μεγάλος αριθμός μαύρων πολιτών αρνείται να μεταφέρει τα βιβλιάρια “πάσου”. Η κυβέρνηση κηρύσσει κατάσταση εκτάκτου ανάγκης η οποία διήρκεσε 156 μέρες, αφήνοντας πίσω της 69 νεκρούς και εκατοντάδες τραυματίες. Η κυβέρνηση κατέφευγε συχνά στις «καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης»,

χωρίς φειδώ μέχρι το 1989, κατά τη διάρκεια των οποίων ο καθένας μπορούσε να συλληφθεί χωρίς να του απαγγελθεί κατηγορία και να φυλακιστεί για διάστημα έως και 6 μηνών. Χιλιάδες άνθρωποι πέθαναν κατά την προφυλάκιση, συχνά μετά από φρικτά βασανιστήρια. Όσοι δικάστηκαν, καταδικάστηκαν σε θάνατο, εξορίστηκαν ή καταδικάστηκαν σε ισόβια φυλάκιση, όπως ο Νέλσον Μαντέλα.

Οι μεταρρυθμίσεις του Απαρτχάιντ που έγιναν το 1980 δεν ικανοποίησαν την διογκούμενη αγανάκτηση και αντίδραση. Τελικά, το 1990 ο πρόεδρος Frederik Willem de Klerk ξεκίνησε τις διαπραγματεύσεις για τον τερματισμό του ρατσιστικού νόμου, με αποκορύφωμα τις πολυφυλετικές δημοκρατικές εκλογές του 1994, τις οποίες κέρδισε το κόμμα του Νέλσον Μαντέλα, Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο.

(Πηγή: tv χωρίς σύνορα,
<http://tvxs.gr/news/%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%82/%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%81%CF%84%CF%87%CE%AC%CE%B9%CE%BD%CF%84-%CE%BF-%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82->

[%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%AD%CE%B3%CE%B9%CE%BD%CE%B5-](#)

[%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82](#) [προσπελάστηκε 10/1/2013])

Αφού διαβάσετε το άρθρο, να εντοπίσετε και να καταγράψετε:

- α) το είδος του ρατσισμού στο οποίο αναφέρεται
- β) τις χώρες και τις δεκαετίες όπου σημειώθηκαν οι ρατσιστικές συμπεριφορές που αφηγείται το κείμενο,
- γ) τις συγκεκριμένες διακρίσεις που αναφέρονται και
- δ) τελικά, ποια εξέλιξη προέκυψε στη νομοθεσία και πώς επιτεύχθηκε αυτό.

Η ομάδα Β μελετά το κείμενο που ακολουθεί:

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το βιβλίο του Ιταλοεβραίου Πρίμο Λέβι «*Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος*», στο οποίο διηγείται τη δραματική του εμπειρία από το ναζιστικό στρατόπεδο εξόντωσης στο Άουσβιτς. Το απόσπασμα ξεκινά από το σημείο, όπου μετά από ένα εξοντωτικό ταξίδι σε βαγόνια τρένου προορισμένα για ζώα, ο Λέβι και οι συγκρατούμενοί του φτάνουν νύχτα στο Άουσβιτς.

Μετά την ανάγνωσή του καταγράψτε τις σκέψεις που σας γέννησε.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Πρίμο Λέβι

«Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος»

«Οι πόρτες άνοιξαν με πάταγο. Το σκοτάδι αντήχησε από ξενικές διαταγές, από τα βάρβαρα ουρλιαχτά των Γερμανών όταν διατάζουν, που μοιάζουν με ξέσπασμα ενός πανάρχαιου θυμού. Είδαμε μια μεγάλη αποβάθρα, φωτισμένη από προβολείς. Λίγο πιο εκεί μια σειρά από φορτηγά αυτοκίνητα. Και μετά έγινε σιωπή. Κάποιος μετέφρασε: έπρεπε να κατέβουμε. [...] Δέκα Ες Ες στέκονταν παράμερα, στητοί, με πρόσωπα σκληρά σαν πέτρα, με ύφος αδιάφορο. Διασκορπίστηκαν ανάμεσά μας και με σιγανή φωνή άρχισαν να μας ανακρίνουν έναν έναν σε άσχημα ιταλικά. “Πόσων ετών είσαι; Υγιής ή άρρωστος;” και ανάλογα με την απάντηση μας υποδείκνυαν δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. [...] Κάποιος τόλμησε να ρωτήσει για τις αποσκευές: απάντησαν “αποσκευές μετά”. Κάποιος άλλος δεν ήθελε να αποχωριστεί τη γυναίκα του: είπαν “ξανά μαζί, μετά”. Πολλές μητέρες δεν ήθελαν να χωριστούν από τα παιδιά τους: είπαν “καλά, μείνε με το παιδί”. [...] Σε λιγότερο από δέκα λεπτά όλοι οι ικανοί άντρες είχαμε συγκεντρωθεί σε μια ομάδα. Τι συνέβη στους άλλους, στις γυναίκες, στα παιδιά στους γέροντες δεν το μάθαμε: απλώς τους κατάπια η νύχτα. Σήμερα όμως ξέρουμε ότι το κριτήριο σε εκείνη την ταχύτατη και συνοπτική επιλογή ήταν η ικανότητα του καθενός να δουλέψει για το Ράιχ. Ξέρουμε ότι στα στρατόπεδα [...] οδηγήθηκαν ενενήντα έξι άντρες και είκοσι εννέα γυναίκες από το δικό μας τρένο και ότι κανείς από τους υπόλοιπους –αριθμούσαν πάνω από πεντακόσια άτομα– δεν επέζησε

[εκείνη τη νύχτα]. Έτσι πέθανε η Εμίλια, μόλις τριών χρόνων, επειδή για τους Γερμανούς ήταν προφανής η ιστορική ανάγκη να εξοντώσουν τα παιδιά των Εβραίων. Η Εμίλια, κόρη του μηχανικού Άλντο Λέβι από το Μιλάνο, ένα παιδί γεμάτο περιέργεια, έξυπνη και χαρούμενη. [...] Έτσι ξαφνικά και απροσδόκητα χάθηκαν οι γυναίκες μας, οι γονείς μας, τα παιδιά μας. Κανείς δεν μπόρεσε να τους αποχαιρετήσει. Τους είδαμε για λίγο στην άλλη άκρη της αποβάθρας, σαν μια σκοτεινή μάζα, και μετά δεν τους ξανάδαμε πια».

Η ομάδα Γ μελετά το άρθρο και απαντά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

«Άτομα με ειδικές ανάγκες και κοινωνικός ρατσισμός»

του Δημήτρη Αργυρού

« [...] [Πολλές] ιστορίες ρατσιστικής συμπεριφοράς, απόρροια της συνολικής αλλοτριωμένης πραγματικότητας, έχουν όλα τα άτομα με ψυχικές, σωματικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες να διηγηθούν. Ακόμη και το συναίσθημα του οίκτου δεν είναι αντίθετο του κοινωνικού ρατσισμού, απεναντίας συμπληρώνει τις εκφράσεις ανωτερότητας αυτών που θεωρούνται "ολοκληρωμένοι" άνθρωποι, τρομάρα τους! Φυσικά το μόνο που σε τελευταία ανάλυση προσπαθούν να διαχειρισθούν είναι ο φόβος του διαφορετικού, μέσα σε μια άκρως ανταγωνιστική κοινωνία. Είναι αλήθεια πως οι ρατσιστικές συμπεριφορές απέναντι στα άτομα με σωματική αναπηρία είναι συγκεκαλυμμένες και υποδόριες αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο με τα άτομα με ψυχικά νοσήματα. Εκεί ο ρατσισμός είναι απροκάλυπτος. [...] Οι ίδιοι άνθρωποι που ενθουσιάζονται με τις πραγματικά σπουδαίες επιδόσεις των αθλητών στους παραολυμπιακούς αγώνες, που εκδηλώνουν τη "φιλανθρωπία" τους έξω από την εκκλησία στο πάσχοντα, που μπορεί και να διαδηλώνουν όταν οι κακοί Αμερικανοί σκοτώνουν στο Ιράκ, οι ίδιοι άνθρωποι διαμαρτύρονται, εάν στη γειτονιά τους πάει να δημιουργηθεί μια ανοικτή κοινότητα ψυχικά ασθενών, τρέμοντας αυτόν που δεν χωράει στις νόρμες της συντηρητικής κοινωνίας. Αλλά και στο επίπεδο της επίσημης πολιτείας τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Φυσικά το νομοθετικό πλαίσιο έχει βελτιωθεί αισθητά σε σύγκριση με τις προηγούμενες δεκαετίες, αλλά η συνολική

παρέμβαση των κρατικών δομών δεν είναι αντίστοιχη με τις αυξημένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Η πρόσβαση στα μέσα μαζικής μεταφοράς είναι από δύσκολη έως αδύνατη. Το ίδιο και η μετακίνηση στις μεγαλουπόλεις, η πρόσβαση στα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια. [...] Το ίδιο και συχνά μεγαλύτερες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε στην διασκέδαση ή στις διακοπές. Είναι ολοφάνερο ότι αυτός ο κόσμος δεν φτιάχτηκε για μας. Η γκετοποίηση και η αυτοπεριθωριοποίηση για την πλειονότητα των ανάπηρων και των οικογενειών τους είναι η μοναδική λύση. [...] Κατά βάθος το πρόβλημα της αναπηρίας είναι βαθιά πολιτικό, κοινωνικό και φιλοσοφικό ζήτημα. Αντανακλά σε όλο το μεγαλείο της το τι κοινωνία έχουμε και το τι κοινωνία θέλουμε. Κάτω από αυτή τη λογική μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχουν “τέλειοι” και “ατελείς” άνθρωποι, όλοι μας είμαστε άτομα με ειδικές ανάγκες αλλά και ικανότητες που μέσα στη διαφορετικότητά μας μπορούμε να οικοδομήσουμε μια κοινωνία που θα έχει στο κέντρο της τις πολύμορφες ανάγκες μας και όχι το κέρδος. Αυτό θα το πετύχουμε εάν ξαναανακαλύψουμε την αλληλεγγύη, τον συλλογικό αγώνα, εάν πάψουμε να είμαστε θεατές και να γίνουμε πρωταγωνιστές στα δρώμενα της ζωής. Αρκεί να αγαπήσουμε αυτό που είμαστε για να αγαπήσουμε και αυτούς που έχουμε γύρω μας. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες μέσα από την πολιτική-κοινωνική και επιστημονική τους δράση μπορούν να σπάσουν τον ρατσισμό και την αδιαφορία, αρνούμενα να εκλάβουν τη φυσική τους ιδιαιτερότητα σαν μειονεξία αλλά σαν μια πραγματικότητα που μπορεί πολλές φορές να δράσει απελευθερωτικά...».

(Πηγή: http://argird.blogspot.gr/2007/09/blog-post_2797.html [προσπελάστηκε 10/1/2013])

Διαβάστε τα αποσπάσματα από άρθρο που δημοσίευσε ο Δ. Αργυρός, ο ίδιος άτομο με ειδικές ανάγκες, και καταγράψτε:

- α) ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν τα άτομα αυτά.
- β) ποια είναι η στάση του συντάκτη απέναντι σε αυτά τα προβλήματα.

Η ομάδα Δ μελετά το άρθρο και απαντά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

«Για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών»

Η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών βρίσκεται στο επίκεντρο των φετινών εορτασμών για την Παγκόσμια Ημέρα Γυναικών, την Παρασκευή 8 Μαρτίου 2013 που οργανώνονται κάτω από ένα κοινό σύνθημα: «Μια υπόσχεση παραμένει υπόσχεση: Ώρα για δράση ώστε να σταματήσουμε την βία κατά των γυναικών». Για την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών αποτελεί βασική προτεραιότητα. Η διευρυμένη παρουσία της Ύπατης Αρμοστείας (Υ.Α.) σε εμπόλεμες περιοχές, σε χώρες ασύλου και επαναπατρισμού, καθώς και η συνεργασία του

οργανισμού με γυναίκες και κορίτσια, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της προστασίας τους. Σε ορισμένες περιοχές, όπως η Συρία, αυτή καθίσταται επιτακτική: Σύμφωνα με την επικεφαλής του Τομέα Προστασίας της Υ.Α., Erika Feller, ο πόλεμος συνοδεύεται όλο και περισσότερο από βιασμούς και σεξουαλική βία, που χρησιμοποιούνται για εκφοβισμό, απειλώντας την ταυτότητα, την αξιοπρέπεια και τον κοινωνικό ιστό των οικογενειών και των κοινοτήτων. Η έμφυλη βία αποτελεί μία από τις πλέον διαδεδομένες και επικίνδυνες παραβιάσεις των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών. Πρόκειται για ένα οικουμενικό φαινόμενο, που διαρρηγνύει οικογένειες και κοινότητες, εμποδίζει την ανάπτυξη και κοστίζει στα κράτη δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, λόγω της απαιτούμενης υγειονομικής περίθαλψης και της χαμένης παραγωγικότητας. Αδιαμφισβήτητα, στις μέρες μας έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σε σχέση με το παρελθόν ως προς την προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών. Εκατόν ογδόντα επτά χώρες έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW), ενώ το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ πλέον αναγνωρίζει τη σεξουαλική βία ως τακτική πολέμου. Ωστόσο, πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη.

- Οι μισές από τις σεξουαλικές επιθέσεις που λαμβάνουν χώρα σήμερα σε ολόκληρο τον πλανήτη έχουν ως θύματα κορίτσια κάτω των 16 ετών.
- Παγκοσμίως, 603 εκατομμύρια γυναίκες ζουν σε κράτη όπου η ενδοοικογενειακή βία δεν θεωρείται έγκλημα.
- Έως και το 70% των γυναικών σε ολόκληρο τον κόσμο αναφέρουν ότι έχουν βιώσει σωματική ή/και σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Κάποιες φορές, η έμφυλη βία συνδέεται με τις φυλετικές διακρίσεις, συνθέτοντας ένα εκρηκτικό μείγμα. Γυναίκες αλλοδαπής καταγωγής, μεταξύ των οποίων γυναίκες πρόσφυγες και αιτούσες άσυλο, πέφτουν θύματα διπλής διάκρισης (ως αλλοδαπές και ως γυναίκες), γεγονός που αυξάνει τον αποκλεισμό τους. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Γυναικών, το γραφείο της Υ.Α. στην Αθήνα επιχειρεί να αναδείξει το ζήτημα, στο πλαίσιο της εκστρατείας «Και 1 θύμα ρατσιστικής βίας είναι πολύ!». Όπως φάνηκε ξεκάθαρα το 2012, η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών εξακολουθεί να είναι μια τρομακτική πραγματικότητα ανά την υφήλιο. Για το λόγο αυτό, όπως δήλωσε ο Μπαν Κι Μουν, «φέτος, στην Παγκόσμια Ημέρα Γυναικών, μετατρέπουμε την οργή μας σε δράση». Κατά το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ η αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα όλων των δραστηριοτήτων για την επιβολή, τη διατήρηση και την οικοδόμηση της ειρήνης.

(Πηγή: Ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες

[κείμενο διασκευασμένο για τις ανάγκες του φύλλου εργασίας]

<http://www.unhcr.gr/1againstracism/%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%87%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%84%CE%B5%CF%81/> [προσπελάστηκε 24-1-2014].

Αφού διαβάστε το παραπάνω άρθρο,

- να καταγράψετε την έκταση που έχει το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών και τις μορφές με τις οποίες εμφανίζεται,
- να εντοπίστε ποιες γυναίκες κινδυνεύουν περισσότερο να γίνουν θύματα σεξουαλικής βίας και ποιες ενδοοικογενειακής σωματικής βίας.

Η ομάδα Ε μελετά το άρθρο και απαντά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

BBC: Στηλιτεύει την απουσία τζαμιού στην Αθήνα

«Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της ΕΕ χωρίς

Λατρευτικό χώρο για μουσουλμάνους»

Μουσουλμάνοι της Αθήνας προσεύχονται σε πλατεία, στο Μπαϊράμι.

Τονίζοντας ότι η Αθήνα είναι η μοναδική πρωτεύουσα της ΕΕ χωρίς τζαμί, το BBC λέει ότι κάθε Παρασκευή οι μουσουλμάνοι στριμώνχονται σε υπόγεια για να προσευχηθούν. Τα αυτοσχέδια αυτά τζαμιά είναι παράνομα, αλλά η τεράστια μουσουλμανική κοινότητα της Αθήνας δεν έχει άλλη επιλογή, αναφέρει το βρετανικό κανάλι. Υπολογίζει τον αριθμό των μουσουλμάνων που ζουν στην ελληνική πρωτεύουσα σε 300.000.

«Η ανυπαρξία τζαμιού εδώ αποτελεί μεγάλη τραγωδία για μας τους μουσουλμάνους», λέει ο Σιέντ Μοχάμαντ Τζαμίλ από την ελληνοπακιστανική κοινότητα.

«Η Ελλάδα εφηύρε την δημοκρατία, τον πολιτισμό και τον σεβασμό για τη θρησκεία του άλλου αλλά δεν σέβεται εμάς τους μουσουλμάνους αρκετά ώστε να μας παρέχει ένα κανονικό, νόμιμο τζαμί».

Η πίεση προς την κυβέρνηση να παράσχει ένα ασφαλές τζαμί αυξάνεται όσο ανεβαίνει η δύναμη των νεοφασιστών. Τα μέλη της έχουν βανδαλίσει μερικά από τα υπόγεια τζαμιά και έχουν ξυλοκοπήσει τους μετανάστες που προσεύχονταν. Ένα στρατόπεδο που δεν χρησιμοποιείται πια κοντά στο κέντρο της Αθήνας, στον Βοτανικό, έχει επιλεγεί ως χώρος ανέγερσης του πρώτου τζαμιού που θα χωράει 500 άτομα. Η κυβέρνηση επιμένει ότι το τζαμί θα χτιστεί, όμως, όπως τονίζει το BBC, παρόμοια σχέδια έχουν ανακοινωθεί και στο παρελθόν αλλά ναυάγησαν. [...]

(Πηγή: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=490643>)

[προσπελάστηκε στις 10/1/2013 και διασκευάστηκε για τις ανάγκες του φύλλου εργασίας]

1. Διαβάστε το άρθρο που έχει δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Το Βήμα» και εντοπίστε το είδος του ρατσισμού που θίγεται σε αυτό.
2. Εντοπίστε τα επιχειρήματα υπέρ της ανέγερσης τζαμιού που διατυπώνονται από τον συντάκτη και από τον εκπρόσωπο της θρησκευτικής ομάδας.

Φύλλο Εργασίας 2 -για το σπίτι-

Ομάδα Α΄

Παρακολουθείστε το απόσπασμα από την εκπομπή του Στέλιου Κούλογλου «Οι Βρωμοέλληνες» (Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα). Χρησιμοποιώντας στοιχεία από όσα είδατε δημιουργείστε μια συνέντευξη ανάμεσα σε έναν δημοσιογράφο κι έναν Έλληνα Μετανάστη (δεκαετίες '50 κι '60). Την επόμενη ώρα θα δραματοποιήσετε τη συνέντευξη αυτή. Επιλέξτε τα μέλη της ομάδας σας που θα σας εκπροσωπήσουν στη δημοσιογραφική εκπομπή «Ο δρόμος για την Ξενιτειά», που θα παρακολουθήσουμε την επόμενη ώρα...

<http://www.youtube.com/watch?v=vdAxRJIsmk4>.

Ομάδα Β΄

Παρακολουθείστε το απόσπασμα από την εκπομπή του Στέλιου Κούλογλου «Οι Βρωμοέλληνες» (Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα). Χρησιμοποιώντας στοιχεία από όσα είδατε δημιουργείστε μια συνέντευξη ανάμεσα σε έναν δημοσιογράφο κι έναν Έλληνα Μετανάστη (δεκαετίες '50 κι '60). Την επόμενη ώρα θα δραματοποιήσετε τη συνέντευξη αυτή. Επιλέξτε τα μέλη της ομάδας σας που θα σας εκπροσωπήσουν στη δημοσιογραφική εκπομπή «Ο δρόμος για την Ξενιτειά», που θα παρακολουθήσουμε την επόμενη ώρα...

<http://www.youtube.com/watch?v=veZqSvNOYrI&feature=related>.

Ομάδα Γ΄

Παρακολουθείστε το απόσπασμα από την εκπομπή του Στέλιου Κούλογλου «Οι Βρωμοέλληνες» (Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα). Χρησιμοποιώντας στοιχεία από όσα είδατε δημιουργείστε μια συνέντευξη ανάμεσα σε έναν δημοσιογράφο κι έναν Έλληνα Μετανάστη

(δεκαετίες '50 κι '60). Την επόμενη ώρα θα δραματοποιήσετε τη συνέντευξη αυτή. Επιλέξτε τα μέλη της ομάδας σας που θα σας εκπροσωπήσουν στη δημοσιογραφική εκπομπή «Ο δρόμος για την Ξενιτειά», που θα παρακολουθήσουμε την επόμενη ώρα...

http://www.youtube.com/watch?v=FGUipTg_X3A&feature=related.

Ομάδα Δ'

Παρακολουθείστε το απόσπασμα από την εκπομπή του Στέλιου Κούλογλου «Οι Βρωμοέλληνες» (Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα). Χρησιμοποιώντας στοιχεία από όσα είδατε δημιουργείτε μια συνέντευξη ανάμεσα σε έναν δημοσιογράφο κι έναν Έλληνα Μετανάστη (δεκαετίες '50 κι '60). Την επόμενη ώρα θα δραματοποιήσετε τη συνέντευξη αυτή. Επιλέξτε τα μέλη της ομάδας σας που θα σας εκπροσωπήσουν στη δημοσιογραφική εκπομπή «Ο δρόμος για την Ξενιτειά», που θα παρακολουθήσουμε την επόμενη ώρα...

<http://www.youtube.com/watch?v=JznM9yyQPIY&feature=related>.

Ομάδα Ε'

Παρακολουθείστε το απόσπασμα από την εκπομπή του Στέλιου Κούλογλου «Οι Βρωμοέλληνες» (Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα). Χρησιμοποιώντας στοιχεία από όσα είδατε δημιουργείτε μια συνέντευξη ανάμεσα σε έναν δημοσιογράφο κι έναν Έλληνα Μετανάστη (δεκαετίες '50 κι '60). Την επόμενη ώρα θα δραματοποιήσετε τη συνέντευξη αυτή. Επιλέξτε τα μέλη της ομάδας σας που θα σας εκπροσωπήσουν στη δημοσιογραφική εκπομπή «Ο δρόμος για την Ξενιτειά», που θα παρακολουθήσουμε την επόμενη ώρα...

<http://www.youtube.com/watch?v=W79CeT4ZyXY&feature=related>.

Σημ. : Το νησί Έλις (Ellis Island), στα ανοιχτά του Μανχάταν, υπήρξε ο κύριος σταθμός υποδοχής των μεταναστών που έφταναν στην Αμερική, αναζητώντας μια καλύτερη τύχη, από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και κατά τη διάρκεια του πρώτου μισού του 20^{ου},

<http://www.ellinikoarxeio.com/2010/04/greek-american-immigrants.html#ixzz1xV6Sqmmk>.

Φύλλο Εργασίας 3

Αφού παρακολουθήσετε τα βίντεο που ακολουθούν να τα σχολιάσετε.

- Ενωμένοι: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights.html> (Ομάδα Α)
- Είμαστε όλοι γεννημένοι ελεύθεροι και ίσοι: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/born-free-and-equal.html> (Ομάδα Β)
- Όχι στη σκλαβιά: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/no-slavery.html> (Ομάδα Γ)
- Το δικαίωμα στη ζωή: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/right-to-life.html> (Ομάδα Δ)
- Μην κάνεις διακρίσεις: <http://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/do-not-discriminate.html> (Ομάδα Ε)

Φύλλο Εργασίας 4 -για το σπίτι-

Τα μέλη κάθε ομάδας, αφού μελετήσουν τις παρακάτω πηγές, καλούνται να επεξεργαστούν κάνοντας χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας (εννοιολογικό χάρτη, χρονογραμμή, παρουσίαση prezi ή power point σταυρόλεξο, κουίζ, κ.ά.), με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού πληροφορικής, τα παρακάτω θέματα και να τα παρουσιάσουν, μέσω των εκπροσώπων τους, την επόμενη φορά στην ολομέλεια. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να κατανείμει τις εργασίες στα μέλη της.

1. <http://www.deviantart.com/?qh=&section=&q=art+against+racism&offset=0>
(Ομάδα Α).
2. <http://antikleidi.com/2013/05/30/12antiratsistcomic/> (Ομάδα Β).
3. Διαβάστε το παρακάτω ποίημα και απαντήστε σύντομα και περιεκτικά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Στην Κοιλιάδα με τους Ροδώνες - Νίκος Εγγονόπουλος

Σάββατο, 6 Ιουλίου 2013

«Αλήθεια - των αδυνάτων αδύνατο ποτές δεν εκατάφερα να καταλάβω/αυτά τα όντα που δεν βλέπουμε το τερατώδες κοινό γνώρισμα τ' ανθρώπου/το εφήμερο της παράλογης ζωής του κι ανακαλύπτουμε διαφορές γιομάτοι μίσος διαφορές σε χρώμα δέρματος/φυλή/θρησκεία».

Απόσπασμα από το βιβλίο «Στην Κοιλιάδα με τους Ροδώνες», 1978 [προσπελάστηκε από τον ιστότοπο: <http://poihtiko-ksespasma.blogspot.gr/2013/07/blog-post.html> στις 25/1/2014].

α. Διαβάστε με τον κατάλληλο χρωματισμό το ποίημα στους συμμαθητές σας (εικονοποίηση).

β. Τι νιώσατε και τι σκεφτήκατε με την πρώτη ανάγνωση; (Ομάδα Γ).

4. Αφού παρακολουθήσετε το βίντεο: <http://youtu.be/IQyPGZsUmkc> να απαντήσετε σύντομα στα παρακάτω:

α. Περιγράψτε (προφορικά) σύντομα στους συμμαθητές σας τι παρακολουθήσατε.

β. Τι νιώσατε παρακολουθώντας το;

γ. Πέτυχε το στόχο των δημιουργών του; (Ομάδα Δ)

5. Θα μπορούσατε (με ποια μέσα και με ποιο τρόπο) να περιγράψετε τα δικά σας αντιρατσιστικά μηνύματα; (Ομάδα Ε)

Τα παραπάνω φύλλα εργασίας προτείνονται. Μπορούν να μετασχηματιστούν, να αναδομηθούν ή να αλλάξουν εντελώς. Οι μαθητές με τη μεταξύ τους συνεργασία καλούνται να αυτενεργήσουν και να δημιουργήσουν.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ/ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ:

Για περαιτέρω διερεύνηση και εμβάθυνση προτείνονται:

Κινηματογραφικές ταινίες:

- *Η Ζωή Είναι Ωραία (La vita e bella, 1997).*
- *Ο Πιανίστας (The Pianist, 2002).*
- *Το Αγόρι Πίσω από το Συρματοπλεγμα (The Boy in the Striped Pyjamas, 2008).*

Λογοτεχνικά βιβλία γύρω από τον ναζισμό (για μαθητές)

- Έρικ Λάρσον, *Στον κήπο με τα Θηρία* (μτφ. Α. Μιχαηλίδης, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2011).
- Βιβλίο *Ε, φίλε! Εξομολογήσεις παιδιών που ζουν στην Ελλάδα ως μετανάστες, πρόσφυγες ή παλινοσσήσαντες* (εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2004).

Παιχνίδι

- «Το ταξίδι φυγής», το οποίο σχεδίασε η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες και θέτει τον παίκτη στη θέση ενός πρόσφυγα:
http://www.taxidifygis.org.cy/game_cy.html.

Ιστοσελίδες

- Επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα <http://www.unhcr.gr/1againstracism/category/%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7/> και του Συνηγόρου του Πολίτη www.synhgoros.gr, μάθετε για ρατσιστικά φαινόμενα και καταγγείλετέ τα.